

הקשר הנפלא בין פרשת ואתחנן להפטרות "נחמו נחמו עמי" תשוקתו של משה רבינו לבנות את בית המקדש והנחמה בכפליים על חורבן בית המקדש הראשון והשני

"דרש רבי חיינא בר פפא, מאי דכתיב (תהלים ג-א) רננו צדיקים בה' לישירים נאווה תהלה, אל תקרי נאווה תהלה אלא נווה תהלה, זה משה ודוד שלא שלטו שונאיהם במעשיהם, דוד, דכתיב (איכה ב-ט) טבעו בארץ שעריה, משה, דאמר מר משנבנה מקדש ראשון, נגזו אהל מועד קרשיו קרסיו ובריחיו ועמודיו ואדניו".

והנה ידוע כי בחורבן בית המקדש הציל הקב"ה את ישראל מכליה על ידי ששפך כביכול את חמתו על העצים ועל האבנים, כמו שדרשו במדרש (איכה רבה ד-ד) מה ששר אסף (תהלים עט-א): "מזמור לאסף אלקים באו גוים בנחלתך... אמרו לאסף, הקב"ה החריב היכל ומקדש ואתה יושב ומזמר, אמר להם מזמר אני ששפך הקב"ה חמתו על העצים ועל האבנים ולא שפך חמתו על ישראל".

נמצא לפי זה כי אם משה רבינו היה נכנס לארץ ובונה את בית המקדש, לא היו האויבים יכולים לשלוט במעשה ידיו של משה, ועל ידי זה היה שופך הקב"ה את חמתו על ישראל ח"ו. וזהו שאמר הקב"ה למשה: "רב לך", המדרגה שלך היא גדולה מאד ואין האויבים יכולים לשלוט במעשה ידך, לכן לא תוכל לעבור את הירדן הזה לבנות את בית המקדש, כדי שלא יצטרך הקב"ה לשפוך את חמתו על ישראל. אלו תוכן דבריו הקדושים.

מתנחמים בכפליים על חורבן שני בתי מקדשות

לכבוד שבת נחמו שאנו מתנחמים בה על החורבן והגלות, בדברי חיזוק נשגבים ונפלאים על הגאולה העתידה בנבואת ההפטרות "נחמו נחמו עמי", רחש לבי דבר טוב לבאר בדרך השווה לכל נפש מה שביאר ה"מגלה עמוקות", כי משה רבינו השתוקק להיכנס לארץ ישראל,

ר"ב ל"ך, בו הוא באמת "מגלה עמוקות" דברים העומדים ברומו של עולם, הכלולים בתוך תקט"ו תפילות שהתפלל משה רבינו כמנין ואתחנ"ן כדי להיכנס לארץ, וכן על מה שהשיב לו הקב"ה: "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה".

והנה מה שמגלה לנו ה"מגלה עמוקות" על ואתחנן (אופן כ), כי משה רבינו שזכה לעשות את המשכן במדבר שהקב"ה השרה שם את שכינתו, השתוקק להיכנס לארץ כדי שהוא עצמו יבנה את בית המקדש באופן נעלה ונשגב. וזהו שפתח ואמר: "א'תה ה'חלות ל'הראות" ראשי תיבות אה"ל, שהוא המשכן שנקרא "אהל מועד", שלא היה בית קבוע אלא אהל שנסע עם ישראל במדבר ממקום למקום.

והנה שם באהל מועד שבחרת להשרות את שכינתך, "החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ירך החזקה, אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתיך", הכוונה בזה על כל הניסים שעשה הקב"ה עם ישראל במדבר, ובראשם ירידת המן, ענני הכבוד שליוו את ישראל, ובארה של מרים להשקותם מים. לכן עתה שהגיע הזמן לבנות לך בית מקדש קבוע בירושלים עיר הקודש: "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון".

ה"מגלה עמוקות" מוסיף לגלות לנו רמז נשגב למה בחר משה רבינו לכנות את בית המקדש שיש לו הרבה תארים דוקא בתואר "לבנון", כי לבנון הוא אותיות ל"ב נו"ן, ורמז בכך שרצה לבנות את בית המקדש שיהיה כלול מב' קדושות, מקדושת ל"ב נתיבות חכמה ומקדושת נו"ן שערי בינה.

בדרך זו הוא מבאר מה שהשיב הקב"ה למשה: "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה", על פי מה ששנינו בגמרא (סוטה ט).

לקראת שבת קודש הבאה עלינו לטובה, הנקראת "שבת נחמו" על שם הקריאה בהפטרות הראשונה של נחמה בדברי הנביא (ישעיה מ-א): "נחמו נחמו עמי יאמר אלקים", מתוך "שבע דנחמתא" - שבע הפטרות של נחמה משבת שאחרי תשעה באב עד ראש השנה, דבר בעתו מה טוב לקשר את ההפטרות עם פרשת ואתחנן, הפותחת בתחינתו של משה רבינו להקב"ה שיזכה להיכנס לארץ ישראל:

"ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר. ה' אלקים אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ירך החזקה, אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורותיך. אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון. ויתעבר ה' בי למענכם ולא שמע אלי, ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה".

ופירש רש"י: "ההר הטוב הזה, זו ירושלים. והלבנון, זה בית המקדש". נמצינו למדים מזה כי בתפלתו: "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון", הביע משה רבינו את תכלית תשוקתו לעבור את הירדן, כדי לראות את החוט המשולש, "הארץ הטובה", היא ארץ ישראל, "ההר הטוב", הוא ירושלים עיר הקודש פלטרין של מלך, "והלבנון" הוא בית המקדש.

משה רבינו השתוקק להיכנס לארץ כדי לבנות את בית המקדש

פתח דברינו יאיר בדברות קדשו של המקובל האלקי רבי נתן נטע שפירא זי"ע בעל "מגלה עמוקות", אשר יום ההילולא שלו י"ג מנחם אב, חל בשנה זו ביום רביעי פרשת ואתחנן. והנה ידוע שמלבד פירושו על התורה, חיבר ספר שלם "מגלה עמוקות" ונ"ב אופנים על ואתחנן כמספר

מגלה עמוקות: משה רבינו שהקים את המשכן רצה להיכנס לארץ ישראל כדי לבנות את בית המקדש

משה רבינו רצה לבנות את בית המקדש בבחינת לבנו"ן, כלול מל"ב נתיבות חכמה ונו"ן שערי בינה

מדרשו: "לפי שכתוב שתי בכיות, בכו תבכה, על בית ראשון ועל בית שני, לכך נחמו נחמו עמי"

זוהר הקדוש: בית המקדש השלישי יהיה כלול מבית המקדש השני למטה ועליו יאיר בית המקדש הראשון

כדי שיזכה לבנות שם את בית המקדש בבחינת לבנו"ן, כלול מ'ב' קדושות, ל"ב נתיבות חכמה, נו"ן שערי בינה.

ובכן כדי לבאר ענין זה, הבה נצא למסע של התבוננות, במה שפתח ישעיה הנביא את נבואתו בדברי הנחמה שאנו קוראים בהפטרות הפרשה: "נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם, דברו על לב ירושלם וקראו אליה כי מלאה צבאה כי נרצה עוונה, כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאותיה".

דרשו על כך חכמינו ז"ל במדרש (איכה רבא א-ז): "חטאו בכפלים, דכתיב (איכה א-ח) חטא חטאה ירושלם, ולקו בכפלים, דכתיב כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאותיה, ומתנחמים בכפלים, דכתיב נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם". וכבר נתייגעו המפרשים להבין מה שחטאו בכפלים, ונענשו בכפלים, ומתנחמים בכפלים.

אמנם לפי עניות דעתי יש ללמוד הביאור על כך, ממה שדרשו במדרש (ילקוט שמעוני ישעיה מ רמז תמה) כפל הלשון: "נחמו נחמו עמי... לפי שכתוב שתי בכיות (איכה א-ב) בכו תבכה, על בית ראשון ועל בית שני, לכך נחמו נחמו עמי". מבואר מזה כי שתי הבכיות הן על שני החורבנות, חורבן בית המקדש הראשון וחורבן בית המקדש השני, ושתי הנחמות הן על שני בתי המקדשות בזמן הגאולה כשיבנה בית המקדש השלישי.

לפי זה נראה לבאר גם מה שחטאו בכפלים, על פי מה ששינו בגמרא (יומא ט:): "מקדש ראשון מפני מה חרב, מפני שלשה דברים שהיו בו, עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים... אבל מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים, מפני מה חרב, מפני שהיתה בו שנאת חנם, ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות, עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים".

הנה כי כן זהו ביאור המדרש: "חטאו בכפלים, דכתיב חטא חטאה ירושלם", הכוונה בזה על מה שחטאו בג' עבירות החמורות שגרמו לחורבן בית המקדש הראשון, ועל מה שחטאו בשנאת חנם שגרמו לחורבן בית המקדש השני, כי אף שירמיה הנביא התנבא במגילת איכה על חורבן בית המקדש הראשון, התנבא גם כן על חורבן בית המקדש השני, כמבואר במדרש הנ"ל כי מה שאמר כפל הלשון: "בכו תבכה" הוא "על בית ראשון ועל בית שני".

וזהו שממשיך המדרש: "ולקו בכפלים, דכתיב כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאותיה",

הכוונה בזה שנענשו בכפלים על מה שחטאו בכפלים בחורבן שני בתי מקדשות, ועל כך מסיים המדרש, "ומתנחמים בכפלים", על חורבן שני בתי מקדשות, בבנין בית המקדש השלישי בגאולה העתידה, "דכתיב נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם".

בית המקדש השלישי יהיה כלול משני בתי מקדשות

הנה מה טוב ומה נעים לבאר לפי זה מה שמסיים המדרש: "ומתנחמים בכפלים, דכתיב נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם". ולכאורה קשה כי הן אמת שלקו בכפלים בחורבן בית המקדש הראשון והשני, אבל איך מתנחמים בכפלים בבית המקדש השלישי, שהוא לכאורה רק נחמה אחת גדולה על שני החורבנות.

ונראה לבאר דברי חכמים וחידותם על פי מה שמבואר בזוהר הקדוש (פרשת פנחס רכא). כי על בית המקדש השלישי כתוב (תהלים קמז-ב): "בונה ירושלים ה'", שעתיד הקב"ה כביכול לבנות את בית המקדש השלישי כלול יחד משני בתי המקדשות, בית המקדש השני יעמוד למטה על הארץ בגלוי, ועליו יעמוד בית המקדש הראשון מכוסה בענני הכבוד המקיפים ומאירים על בית המקדש שלמטה, הנה מאמר הזוהר בלשון קדשו:

"ולזמנא דאתי כתיב בונה ירושלם ה', איהו ולא אחרא. ובניינא דא אגן מחפאן, ולא בניינא דבר נש דלית ביה קיומא פלל. בית ראשון ובית שני יחית לון קודשא בריך הוא פחדא מלעילא, בית ראשון באתפסא ובית שני באתגליא. ההוא בית להוי באתגליא דאתקרי בית שני, דיתחזי לכל עלמא אומנותא דקודשא בריך הוא, חדונה שלים ורעותא דלבא בכל קיומא. ההוא בית ראשון באתפסא אסתלק לעילא על גבוי דההוא

דאתגליא, וכל עלמא יחמון עניי יקר דסחקו על גבי דההוא דאתגליא, ובגו דאינון עניי הוי בית ראשון בעובדא טמירא, דסליק עד רום יקר שמיא, ובניינא דא אגן מחפאן".

בתרגום ללשון הקודש:

"ולעתיד לבוא כתוב בונה ירושלם ה', הוא ולא אחר. ולבנין זה אנו מחכים, ולא בנין בידי אדם שאין לו עמידה כלל. בית ראשון ובית שני יוריד אותם הקב"ה כאחד מלמעלה, בית ראשון מכוסה ובית שני בגלוי. אותו בית יהיה בגלוי שנקרא בית שני, שיראה לכל העולם אומנתו של הקב"ה, שמחה שלימה ורצון הלב בכל קיומו. אותו בית ראשון מכוסה יסתלק למעלה על גבי הבית הגלוי, וכל העולם יראו ענני הכבוד המקיפים על הבית שבגלוי, ובתוך אותם העננים יהיה הבית הראשון במעשה נסתר שעולה עד רום כבוד השמים, ולבנין הזה אנו מחכים".

יומתק לפרש בזה המשך הכתוב שמביא הזוהר הקדוש (תהלים סם): "בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס". פירוש, לעתיד לבוא כשיבנה הקב"ה בעצמו את בית המקדש השלישי, אז יכנס בבית המקדש הזה את "נדחי ישראל", שני בתי מקדשות שנבנו בידי ישראל ונדחו בחורבנם, כי בית המקדש השלישי יהיה כלול משני בתי המקדשות שנחרבו.

בית המקדש השלישי מב' המקדשות כנגד תורה שבכתב ותורה שבעל פה

מה נפלא לצרף בזה דברות קדשו של ה"קדושת לוי" (דרושים לחנוכה ד"ה איתא בכתבי האר"י ז"ל) שכתב בלשון קדשו: "מקדש ראשון היה נגד תורה שבכתב, ומקדש שני נגד תורה שבעל פה, ומקדש שיבנה במהרה בימינו יהיה כלול משניהם". ולפי המבואר הרי מצינו מקור ברור לדבריו הקדושים, ממה שמבואר בזוהר הקדוש

ירושלם", בג' עבירות החמורות בבית המקדש הראשון ובשנאת חנם בבית המקדש השני, "ולקו בכפלים, דכתיב כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאותיה", בחורבן שני בתי המקדשות, "ומתנחמים בכפלים", בבנין בית המקדש השלישי שיהיה כלול משני בתי המקדשות, "דכתיב נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם", והרי אין נחמה גדולה מזו על חורבן שני בתי מקדשות, כשיזכו כל ישראל לראות את בית המקדש הראשון והשני כלול בתוך בית המקדש השלישי.

שני בתי מקדשות הכנה לבית המקדש השלישי

יש להוסיף תבלין לבאר ביתר שאת מאמר המדרש הנ"ל: "נחמו נחמו עמי... לפי שכתוב שתי בכיות, בכו תבכה, על בית ראשון ועל בית שני, לכך נחמו נחמו עמי". על פי הקדמה יקרה ממשנתו הטהורה של ה"ישמח משה" (פרשת תצוה) לפרש מקרא שכתוב (תהלים קכז-א): "שירי המעלות לשלמה אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו". ויש לדקדק מה שאמר תחילה "יבנה" בלשון עתיד ואחר כך אמר "עמלו" בלשון עבר.

וביאר בדברי קדשו כי העולם לא מסוגל לקבל הקדושה הגדולה של בית המקדש השלישי, לולי שקדמה אליו הקדושה של בית המקדש הראשון והשני, ועל ידי שחדרה תחילה קדושת בית המקדש הראשון והשני בעולם, כבר אפשר לקבל גם את קדושת בית המקדש השלישי. הנה מעט מהדברים בלשון קדשו:

"כשראתה חכמתו יתברך, אשר אין בכח הארץ הגשומה הלזו, לקבל ולסבול נוגה אור קדושת בית המקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו, אשר כוננה היוצר בגבהי מרומים ליסדו על מכון הר ציון, לולי הב' מקדשות הראשונות, אשר על ידם ובכח קדושת העבודה ויתר עבודת הקודש אשר היה שם כמה מאות שנה, קנתה הארץ גם היא כח רוחני ואיכות קדושה נפלאה, עדי תוכל מעתה לסבול קדושת הבית השלישי, מעשה ידי יוצר בית המקדש שלמעלה המכוון כנגד בית המקדש של מטה, וגדול יהיה כבוד הבית האחרון קיום נצחי ובית עולמים יקרא".

וזהו שאמר שלמה המלך: "אם ה' לא יבנה בית", כלומר איך יעלה על הדעת שה' לא יבנה בעתיד בית מקדש השלישי, שהרי אז נמצא כי בשני בתי מקדשות: "שוא עמלו בוניו בו", וחלילה לומר כן, אלא ודאי עתיד הקב"ה לבנות בית

קדושת לוי: בית המקדש השלישי יהיה כלול משני בתי המקדשות שהם כנגד תורה שבכתב ותורה שבעל פה

הקב"ה אומר: "תורה חדשה מאתי תצא", כשיבנה את בית המקדש השלישי כלול מתורה שבכתב ושבעל פה

ישמח משה: העולם לא היה יכול לסבול את קדושת בית המקדש השלישי רק אחרי שטעם את קדושת שני בתי המקדשות

"נחמו נחמו עמי" על שני בתי מקדשות בגאולה העתידה כשיבנה בית המקדש השלישי כלול משניהם

מעצמה [רש"י: "אנחנו גרמנו לו שקלקלנו, והבטיח הקב"ה לשלם כאילו הוא הבעירה"], שלם ישלם המבעיר את הבערה, אמר הקדוש ברוך הוא עלי לשלם את הבערה שהבערתי, אני הציתי אש בציון, שנאמר (איכה ד-יא) ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה, ואני עתיד לבנותה באש, שנאמר (זכריה ב-ט) ואני אהיה לה [נאום ה'] חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה".

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה שהביא הרה"ק משינאוואו זי"ע ב"דברי יחזקאל" (סליחות ד"ה העיר הקדוש) בשם זקינו הגה"ק ה"ישמח משה" זי"ע, בלשון קדשו: "על פי מה שאמר מורי חמי זקיני הגאון הקדוש מאוהל זלה"ה על פסוק (תה"ל:ים עד-ז) שלחו באש מקדשך, לארץ חללו משכן שמך, דבית המקדש נשתלח באש לשמים, ורק לארץ למראה עיני הבשר חללו משכן שמך, שהיה נראה לעינים ששרפו אותו". נמצינו למדים מזה יסוד נפלא, כי בעת החורבן העלה הקב"ה את שני בתי מקדשות באש השמימה, ומה שנשרף למטה היה רק למראית עין.

הנה כי כן מבואר היטב מה שאומר הקב"ה: "עלי לשלם את הבערה שהבערתי, אני הציתי אש בציון", כי העליתי את שני בתי המקדשות בלהבות אש לשמים כדי שלא ישלטו בהם ידי האויבים, "ואני עתיד לבנותה באש", שיוריד הקב"ה את אותם שני בתי המקדשות באש מן השמים, אחד על גבי השני כדברי הזוהר הקדוש, והרי זה עולה בקנה אחד כפתור ופרח עם מאמר המדרש שהביאו רש"י ותוספות (סוכה מא. ד"ה אי נמי): "מקדש העתיד שאנו מצפין, בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבוא משמים, שנאמר (שמות טו-ז) מקדש ה' כוננו ידיך".

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין מאמר המדרש הנ"ל: "חטאו בכפלים, דכתיב חטא חטאה

הנ"ל שעתיד הקב"ה לבנות את בית המקדש השלישי כלול משני בתי המקדשות.

ונראה לבאר דברי ה"קדושת לוי" בענין בית המקדש השלישי שיהיה כלול מתורה שבכתב ותורה שבעל פה, על פי מה שדרשו במדרש (ויק"ר ג-ג) מה שאמר הקב"ה (ישעיה נא-ד): "כי תורה מאתי תצא, אמר הקב"ה תורה חדשה מאתי תצא". וביאר בספר "בעל שם טוב" (פרשת בראשית אות לה) שהכוונה בזה על סודות התורה שהעולם עדיין לא היה ראוי להם וגנום הקב"ה לצדיקים לעתיד לבוא.

והנה ידוע מה ששינו בגמרא (תענית ט.) כי ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא, כי כל הפירושים, כל הדרשות, כל הרמזים, וכל הסודות בתורה שבעל פה, טמונים וגנוזים באותיות ובתיבות, בקוצין ובתגין, בתורה שבכתב שניתנה מן השמים, עליה אין להוסיף וממנה אין לגרוע, אלא היא נדרשת ב"ג מדות שהתורה נדרשת בהן.

לפי זה יאירו עינינו להבין הענין שעתיד הקב"ה לבנות את בית המקדש השלישי כלול משני בתי המקדשות, בית המקדש השני שהוא כנגד תורה שבעל פה יהיה למטה בארץ, ולמעלה ממנו יעמוד בית המקדש הראשון שהוא כנגד תורה שבכתב, שמשם יאיר הקב"ה את התורה החדשה לבית המקדש השני שכנגד תורה שבעל פה, להאיר לישראל בארץ את התורה החדשה שתצא מהקב"ה.

"אמר הקב"ה אני הציתי אש בציון ואני עתיד לבנותה באש"

דבר בעתו מה טוב להעלות על שלחן מלכים, כי על פי האמור יפתח לנו פתח להבין מה שדרשו בגמרא (בבא קמא ס:) מקרא שכתוב (שמות כב-ה): "כי תצא אש ומצאה קוצים, תצא

מעטה יאירו עינינו להבין מה שהשתוקק משה רבינו לבנות את בית המקדש בבחינת לבנו"ן, כלול מב' קדושות, ל"ב נתיבות חכמה, נו"ן שערי בינה, כי רצה להיכנס לארץ ישראל לעשות שם התיקון השלם של אחרית הימים, ולבנות כבר מתחילה את בית המקדש כלול משני בתי המקדשות כנגד תורה שבכתב ותורה שבעל פה, כדי להאיר לישראל את התורה החדשה של הגאולה העתידה.

על כך אמר הקב"ה למשה: "רב לך", קדושתך היא גדולה עד מאד, ואם תבנה את בית המקדש לא יוכלו האויבים לשלוט בו, לכן "אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה", כי כשיחטאו ישראל לא יוכל הקב"ה לשפוך את חמתו על העצים ועל האבנים, ואז יצטרך הקב"ה ח"ו לשפוך את חמתו על ישראל.

הנה כי כן מזה תוכל להיווכח, שהעולם עדיין לא היה מוכן לקבל את הקדושה המשולבת של שני בתי המקדשות שיבנה בגאולה העתידה, אלא מתחילה צריך לבנות בנפרד את בית המקדש הראשון והשני שיחרבו, כדברי ה"ישמח משה" כדי שיקלוט העולם מעט מעט את קדושת שני בתי המקדשות, ורק אחר כך נזכה שיבנה בית המקדש השלישי כלול משני בתי המקדשות בבחינת: "בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס".

היוצא לנו מכל האמור כי בשבת קודש זו כשאנו קוראים בהפטרה את נבואתו ונחמתו של ישעיה הנביא: "נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם", הזמן גורם שיהיה עת רצון להתפלל לפני הקב"ה שכבר יקיים את הבטחתו לנחם אותנו בכפליים, בבנין בית המקדש השלישי שיהיה כלול משני בתי מקדשות תורה שבכתב ותורה שבעל פה, שאז יאיר הקב"ה את עינינו בתורה החדשה שעתידיה לצאת ממנו במהרה בימינו אמן.

להיכנס לארץ ישראל כדי לבנות את בית המקדש בבחינת לבנו"ן, כלול מב' קדושות, ל"ב נתיבות חכמה, נו"ן שערי בינה, על פי מה שמבואר בזוהר הקדוש (פרשת יתרו פה). ב' דעות מהיכן יצאה התורה, לפי דעה אחת: "אורייתא מחכמה דלעילא נפקת", התורה יצאה מהחכמה העליונה, ולפי דעה אחת: "אורייתא מבינה נפקת", התורה יצאה מבינה.

ומסיק הזוהר כי אלו ואלו דברי אלקים חיים: "אורייתא מחכמה ובינה אתכלילת", כי התורה אמנם יצאה בשורשה מחכמה העליונה, ומשם נמסרה לבינה עד שירדה לישראל בהר סיני. וזהו רמז הפסוק (משלי א-ח): "שמע בני מוסר אבין", היא התורה שיצאה מחכמה שנקרא אבא, "ואל תטוש תורת אמן", היא התורה שיצאה אחר כך מבינה שנקראת אמא.

והנה מציינו ביאור נשגב על כך בדברות קדשו של בעל ה"תניא" ב"אגרת הקודש" (פרק כט), כי חכמה היא תורה שבכתב שיצאה מחכמתו של הקב"ה, ובינה היא תורה שבעל פה שבה מתבארים כל פרטי ההלכות, על ידי הבנת דבר מתוך דבר ב"ג מדות שהתורה נדרשת בהן. וכן כתב ב"פרי צדיק" (פרשת במדבר אות ו): "שתורה שבכתב שרשה מבחינת חכמה, ותורה שבעל פה מבחינת בינה שמבין דבר מתוך דבר".

ומצינו מקור קדום לכך ב"ספר הפליאה" המיוחס לתנא רבי נחוניא בן הקנה (בד"ה הספירה השניה היא חכמה) בלשון קדשו: "והחכמה נקראת ל"ב נתיבות, שמהחכמה עליונה נאצלה תורה שבכתב המתחלת בב' ומשלמת בל". פירוש, שמטעם זה פתח הקב"ה את התורה שבכתב באות ב' של ב'ראשית וסיימה באות ל' של ישראל שהן אותיות ל"ב, לרמז שהתורה שבכתב מקורה מן ל"ב נתיבות חכמה.

המקדש השלישי במהרה, ושני בתי מקדשות היו רק בבחינת הכנה לקראת בית מקדש השלישי. אלו דבריו הקדושים.

הנה כי כן כאשר נצרף את החוט המשולש, דברות קדשם של הזוהר הקדוש, ה"קדושת לוי" וה"ישמח משה", כי אז נשכיל להבין שהעולם לא היה מסוגל לקבל את האור הגדול של התורה החדשה, שעתידי הקב"ה לגלות לנו בגאולה העתידה. לכן הקדים הקב"ה לצוות לבנות לו בית המקדש הראשון שהוא כנגד תורה שבכתב, ואחר כך ציוה לבנות לו בית המקדש השני כנגד תורה שבעל פה, ואחרי שכבר האיר בעולם האור הגדול של תורה שבכתב ותורה שבעל פה, נזכה לבית המקדש השלישי שיהיה כלול משני בתי מקדשות, בגילוי הגדול שהקב"ה מעיד עליו: "תורה חדשה מאתי תצא".

מעטה יתבאר מאמר המדרש: "נחמו נחמו עמי... לפי שכתוב שתי בכיות, בכו תבכה, על בית ראשון ועל בית שני, לכך נחמו נחמו עמי", כי לעתיד לבוא כשנזכה לראות את בית המקדש השלישי בבניינו, שיהיה כלול משני בתי המקדשות הראשון והשני, יתברר לנו שלא היינו יכולים לזכות לבית המקדש השלישי, רק אחרי שכבר בנינו בעולם את בית המקדש הראשון שנחרב ואחר כך את בית המקדש השני שנחרב, ועל כך אומר הנביא: "נחמו נחמו עמי", נחמה כפולה על שני בתי מקדשות שנחרבו, כשנזכה לראות את בית המקדש השלישי במלוא הודו כלול משני בתי המקדשות.

ל"ב נתיבות חכמה - תורה שבכתב נו"ן שערי בינה - תורה שבעל פה

בדרך זו במסילה נעלה לבאר דברות קדשו של ה"מגלה עמוקות", כי משה רבינו השתוקק

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ז - לעילוי נשמת אמם האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני ע"ה

להורדת המאמרים shvilei.com
לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com